

SCRIITORI ROMÂNI ILUSTRĂȚI

Petre
Ispirescu

TINERETE FĂRĂ BĂTRĂNEȚE ȘI VIAȚĂ FĂRĂ DE MOARTE

LECTURI ȘCOLARE

© EDITIE LITERA

SCRIITORI ROMÂNI ILUSTRĂȚI

Petre
Ispirescu

TINERETE FĂRĂ BĂTRĂNEȚE ȘI VIAȚĂ FĂRĂ DE MOARTE

LECTURI ȘCOLARE

© EDITIE LITERA

SCRITORI ROMÂNI ILUSTRATI

Petre
Ispirescu

Tinerețe
fără bătrânețe
și viață
fără de moarte

LECTURI ȘCOLARE

*Colecția îngrijită
de Anatol Vidrașcu*

*Ilustrații
de Simion Zamșa*

LITERA

București
2020

Cuprins

Țapul și șarpele	4
Ariciul și vulpea	6
Bogăția și veselia	10
Gazdanorocului	14
Tinerețe fără bătrânețe și viață fără de moarte. . . .	18

Copyright © 2014 Grup Media Litera

București, România
O.P. 53; C.P. 212, sector 4,
tel.: 021 3196390; 031 425 16 19; 0752 548372;
e-mail: comenzi@litera.ro

str. B.P. Hasdeu nr. 2, mun. Chișinău, MD-2005
tel./fax: +(37322)294110. 292932
e-mail: litera@litera.md

Ne puteți vizita pe
www.litera.ro

Editor: Vidrașcu și fii
Copertă: Vladimir Zmeev

Tehnoredactare și prepress: Ana Cioclo

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
ISPIRESCU PETRE

Tinerețe fără bătrânețe și viață fără de moarte /

Petre Ispirescu; il.: Simion Zamșa;
București: Litera, 2014

ISBN 978-606-686-973-7

ISBN EPUB 978-606-33-5274-4

821.135.1-91-34

Tipărit la Combinatul Poligrafic din Chișinău
Comanda nr. 40934

Țapul și șarpele

Un țăp, voind să treacă într-o liveadă, fu silit să dea printr-o apă ce curgea între el și acea liveadă. Și fiindcă n-avea încotro, se lăsă în gârlă și începu să înoate.

Când era pe la jumătatea gârlei, se pomenește pe lângă dânsul cu un șarpe că-i zice:

– Măi, țăpule, ia-măși pe mine să mă treci la uscat.

Țapul, temător, îi răspunse:

– Tu vezi bine că abia pot să-mi duc părul de pe mine, și tu mai ceri să te iau și pe tine?

– Așao fi; dar iată că umblu să mă înece, și atâtă prietenie nu pot găsi la tine?

Țapul îl lăsă să se urce pe dânsul, și-și pușe toate puterile ca să înoate spre a ieși cu bine dincolo.

Șarpele, dacă se văzu că lare pe țăp, începu să încolăcească în jurul gâtului și a-l strânge ca să-l sugrume.

– Da' ce faci, prietene? Că, uite, nu mai pot răsufla și o să ne înece amândoi.

– Vezi că mie mi-e foame; acum ești în mână mea și aș vrea să mi-o potolescu tine.

– Foame, foame; prieten, prieten; dar cu o mortăciune socotești tu să te îndestulezi? Așteaptă nițel până să ieșim la margine, și acolo să-ți arăți prietenia. Acum mai slăbește-mă în dragoste ca să pot înota.

Șarpele îi plăcu vorbele ce auzi și, mai slăbind pe țap din chingi, acesta își puse toate puterile, mai înotă ce înotă și ajuns la uscat cu șarpe cu tot.

Pecând încă înota, se gândea la prietenia șarpelui și începua să nascoci la mijloc de a-și mântui viața.

După ce ieșiră la uscat, țapul prinsea zice:

– Șarpe tu mi-ai cerut prietenia, eu ți-am dat-o. M-am luptat cu primejdia și am ieșit la uscat cu bine. Fă-mi și tu hatârul acum și dă-te jos, ca să ne măsurăm cine este mai lung? Apoi mă vei mânca în bunăvoie.

– Ei, haide, de, să nu zici că nu ți-am fost prieten! Și dându-se jos de pe grumajii țapului, așteptă să se măsore cu dânsul.

Țapul aștepta voia. Cum îl văzu jos, se repezică coarnele și sfărâmă capul șarpelui și-l strivi călcându-l cu copitele lui celetari.

După ce îl văzu pus bine, întinzându-l câterade lung, zise:

– Vezi așa mie îmi place prietenia, dar să fie dreaptă. Ce erau încolăciturile alea împrejurul meu? Piei acum cu prietenia ta cu tot, să-ți auz de nume și să te văd când mi-oi vedea ceafa!

Ariciul și vulpea

Un biet iepure odată, împușcat de vânători și nefiind atins de alică, casă cadă mort îndată, setări el cu putu și se ascuns într-un hățiș de tufe. El socotea să scape cu viață; dar aci îl ajunse ceasul cel din urmă și muri.

Ariciul, sfredeluşcum l-a lăsat pe el Dumnezeu de peste acea stea pură mort. Ariciul mic, iepurele mare, nu putea, vedeți d-voastră, să înceapă dintr-un tot întreg să mănânce de teel târcoală iepurelui, și de unde voia să apuce Ji scăpa și linge abuzele bietul arici, se uita cu jind, și casă în buce și el măcar o dată, era peste poate.

Ariciul se mulțumea cu puțin, casă sesatură dar trebuia altul să înceapă. Ce să facă? Sgândi el, se mai răzgândi, și iată că o luă papuca drum, să caute, doar de ar găsi pe cineva, cu care să-și împartă norocul.

Și mergând emerse în tâlni o vulpe. Ariciul prinsea zice:

– Bine te-am găsit, cumătră vulpe, am dat de-un chilipir, și aş vrea să-l împart cu un creștin al lui Dumnezeu. Mie îmi ajunge te miră ce. Numai să fie cineva care să-l fărâmițeze.

– Bună să-ți fie inima, cumet rearici. Mulțumesc Domnului că mi te scoase în cale. E, cemaia bala Pare-mi-seă vorbea de-un chilipir. Bine ai făcut că te-ai gândit la mine. Aida mai curând, și voi face împărțea la dreaptă.

Ariciul mirosic c n-o s iias binela vopsea dup graiul  i foame vedea el c ar tavulpea. Dar vulpea  tiu s -l ncredin ze i el,  nduplec ndu-se, o lu , tipa-tipa,  nainte,  i vulpea dup d nsul.

Ajung nd la locul cu pricina, aric ul ar tavulpii chilipirul pestecare daseel,  i o rug s -l mp r teasc precum  i fusesevorba.

Vulpea, cum v zu iepurele, se repezi ca un g man,  ncepu a sf  ia dintr- nsul  i a  nghi  haltacelepre nemestecate i uitasede  mp r teal .

Ariciul se  ntorceape l ng vulpe,  i voia s se apropie, s apuce i el o dat m car, vulpea  i ar ta col ii  i se  ntorceacu coada spre d nsul.

– A ane fu vorba, cum  tr vulpe? A a i-e dreptatea?

Dar vulpean-ave  mp de vorb . Rupe i  nghi eacade frica mor ii.

Dup ceispr vi,  ncepu a- ilinge must  ile,  i  ntorc ndu-se  trearici,  i zise:

– Cezise i, cezise i, cumetrele c nu auzii bine?

– A ad dreptate f cu i?

– Eu am f cut dreptate f bur i. A asecu venea.

– Dar dreptate cereasc  ares-apogor  din cer pe p m nt, a azice?

– Eu nu cunosc  t  dreptate dec t dreptate p ntecelui.

– Eu cunosc  i o dreptate drept  i, r spuns ariciul;  i dacavrei s te cred c  ai urmat, dup  cum mi-ai f g duit, s mergi s pui labape d nsa  i s juri. Altfel nu te cred.

Vulpea, care nu  tia  t  dreptate dec t ce  eo spusese d nsa  i voind s fie crezut  de arici c spusele i era curatul adev r, primi s mearg cu d nsul s juri.

Ea habarn-ave de celece umbla s fac ariciul;  tiindu-l  i pu intel la trup,  i f r putere, nu se  ngrijii de nimic,  i mersedup d nsul.

Ajunser Ariciul, ar t ndul p ina unui copac zise:

– Aci la r d cina  stuicopac esteculcu ulsf nteidrept  i. Tu pune laba aci  i jur  pe pielea de vulpe c tot ceai f cut, cu dreptul fu s faci a a.

Vulpear nji de prostia ariciului, cum de s nu  tie el c dreptate este cu cel mai mare i mai tare,  i cas -iaratec  a aa fost cu dreptul s fac ,  i f r a b nui ceva puselaba acolo.

Ea, vezi, nu crede n  t  dreptate dreptate  ste  imii.

Ariciul, cum v zu, s ri  i el pe labavulpii  i zise:

– Apas bine  i jur .

N-apucă să isprăvească orba, și clapc! vulpea simți apucată de labă.
Ce era? Iacă o cursă! Ariciul ochi se cum în revărsatul zorilor un vânător
așezase ursula rădăcina aceluia copac mare, cum o acoperise cu frunzet,
și acolo duse pe vulpe.

Ea începuse să vâcolă, a chelălă de durere și serugă de arici să scape
din mână dreptății.

Ariciul acum se făcea și dânsul că n-aude, nu vede. În cele din urmă zise:

– Așacere dreptatea.

Vulpea începuse să croiască și șiretlicuri, și serugă de arici să facă
o face, să-i dea drumul, să-și facă neputințele trupești, căci nu voiește să
întineze locul unde se află sfântă dreptate și că apoi va veni să se supună
orândei. Înțelese și vulpea acum ce era acea sfântă dreptate, dar fu prea
târziu.

Ariciul îi răspunse:

– Tu vezi acum de ce căiește defaptele ce ai făcut în lume, și lasă șiretlicul:
iață, vine duhovnicul să te spovedească.

Pasămite vâzuse pe vânător că se apropia, ca să-și cerceteze cursa.
Iară el, ariciul, se duse pe-acolo.

Bogăția și veselia

Prestedrum de palatul unui om bogat era odată bordeiul unui muncitor de pământ. Cu cât casa bogatului scilipeade avuție, cu atât bordeiul muncitorului scilipeade sărăcie.

Stăpânul bordeiului avea șapte copii. Cinci băieți și două fete. Toți mari, toți ajunși de înșurat și de măritat. Bogatul avea doi copilași. Copiii muncitorului rumeni și sănătoși; copiii bogatului gălbejiți și bolnăvicioși.

Când se lumina de ziuă, omul ieșea din bordei, și după dănsul toți flăcăii lui, unul după altul, mergeau la lucrul câmpului. Muierile rămâneau acasă și vedeau de rostul mâncării și de al îmbrăcăminte. Când mâncarea era gata pentru de nămiezi, toate mergeau cu merindea la câmp și întindeau o masă, câte pe colo, pe iarbă de-ți venea să te așezi și tu lângă dânsii, când îi vedeai.

Seară când se întorceau de la muncă la câmpului, după cecinau, bătrânul lua fluierul, căci știa să zică din fluier, și mi-ți trăgea niște doine de te adormea; apoi, întorcând-o pe foaia cealaltă trăgea niște cântece de dans, câte vreo bătută, câte vreo oltenească, câte altceva și băieții cu fetele jucau și tropăiau de parcă numai ei singuri erau pe lume.

În casa bogatului era muțenie; nu se auzeau nici țipenia. Se ducea și bogatul de acasă în treburile sale, și după ce se întorcea seara se închidea

În câte vreo cămară și acolo scria tot ce făcuse ziua, socotea și iar socotea, până târziu noaptea.

Și era o tăcere de parcă nu locuia nimeni; încolo toate cămările erau luminate, dar atât tot.

De multe ori bogații din casele cele mari nu se puteau odihni de chilomanele din bordeiul de pestedrum.

Nevastă bogatului pizmuia fericirea săracului. Într-o zi eazi se bărbatului său:

– Frate, ce vazăi că atâtă posomorâre atâtă grijă și atâtă socotelă în care te cufunzi toată noaptea! Nu ezi lăsat de la Dumnezeu în care să te vâd și eu o dată vesel și cu chef. Până când să tot fii posac! Dă-te să te prăpădești! Uite pestedrum în bordeiul săracului cum domnește veselia.

– Ei, nevastă! Dumnezeu nu poate da toată omului, căci s-ar prăpădi, n-ar mai avea ce aștepta. Nouă ne-adat bogăție și așteptăm veselie celor de pestedrum le-adat veselie și așteaptă bogăție. Tot cedorește omul nu poate dobândi o dată. Pentru aceasta să-ți dau o probă.

A doua zi sescoală dimineața omul cel bogat și ies din casă. El pâdea în drum pe stăpânul bordeiului, și când se apropie de el, îi zise:

– Vecine, ai cunoscut pe răposatul tată-meu?

– Da, Măria Ta, l-am cunoscut.

– Ieri, căutând printre hârtiile lui, am dat peste una în care era scris: „Să se dea vecinului de pestedrum o mie de galbeni, că este om harnic și cinstit, fără dobândă, fără nimic; să fie dator numai să-i înapoieze când o putea și câte cât se va înlesni.” Astăzi împlinesc dorința tatălui meu.

Și, puindu-i în mână o pungă cu o mie de galbeni, se duse pe ici încolo.

Muncitorul cum se văzu cu banii în mână se întoarse acasă adunându-l lângă dânsul pe toți copiii săi și începuse laudea ce fel de om și cum a fost el în tinerețile lui. „Dovadă despre ce astăzi seel, este că vecinul cel bătrân, bogatul de pestedrum, a lăsat cu sufletul camoștenitorii lui să-mi dea o mie de galbeni. Iată-i.”

Și îi numără și îi socotiră și nu lipse nici unul. Era o mie în cap.

Acum se puseră la sfat ce să facă cu banii. Unul zise una; altul zise alta. Lor nu li se părură bune sfaturile. Unul mai zise că să ia o moșie cu arendă.

– Aș! Răspunde altul. Casă îi arenda trebuie să îți dai carte, să faci la socotelă, să stai cu boierii și cu zapciulla taifas. Nu face pentru noi.

– Basă mergem la oraș să deschidem o boltă.

– Basăne facem zarafi.

Din una din alta se apucară ceartă.

De unde până aici a veselie mare în bordeiul lor, decând intrase mia de galben în casdor, parcă intrase dracul neunirii și al zarvei. Nici tu cântare, nici tu jocuri, nici tu nimic.

Femeia muncitorului seluă pe gânduri. Ea zise:

– Bărbate de când a intrat diavolul ăsta de aur în casa noastră, pace nu mai este.

Și luând punga cu totul, o aruncă într-un râu ce curgea aproape de colibalor.

Copiii, cum văzură una ca asta săriră cu toții, intrară în gărlăși începură a căuta punga cu galbenii, să se înecoamenii și mai multe nu; și de lăsat nu se lăsară până cenu găsiră punga și o scoaseră fără.

Și întorcându-se la dânsa casa bătrânul muncitor zise:

– Știți ce? ca să fie pace, eu voi lua jumătate din bani și jumătate să-i împărțim între voi. Așami separea fi cu dreptul.

Când au zărit copiii una ca asta și săriră cu zurbaoacă de ce bătrânul săia mai mult?

Ce să tot lungim vorba? Două, trei zile cât trecură, până să-și facă ei planurile și să se învoiască ce negoț să facă bordeiul lor era ca și pustiu. Nu se auzeau nici cântări, nici chilomanederăs, nici jocuri! Stău toți cu totul și chibzuiau și puneau la cale lucruri ce au rămas baltă.

Bogatul și chemă nevastă în seara din tâi și îi zise să asculte la veselia oamenilor din bordei. Eanu auzi nimic.

A doua seară și a treia tot așa. Semira și ea; când a patra zi dimineața, văzu pe vecinilor cel săracă vine la dânsii.

Bogatul și afară să vadă ce pofteste. Vecinul începua zice:

– Boierule, fă-ți pomană cu noi și primește-ți darul înapoi. De când acest diavol a intrat în bordeiul meu, pacean-am mai văzut-ocu ochii. Ia-ți banii și fii sănătos. D-ta cu bogăția d-tale, eu cu sărăciea mea, d-ta cu posăcia d-tale, eu cu veselie am învățat.

Și, întorcându-se la casă, el cu ai lui începură urma, cam mai-nainte, să cânte și să joace. Bogăția și sepe fereastră. Veselia intrase pe ușă.

Gazda norocului

În vremurile cele vechi, pe când blagosloveni Domnului erau pe pământ, trăia un boier mare. În casa acestu boier desjugase norocul și-și făcuse culcușul aci.

Din pricina aceasta pricefea boierul îi ieșea de bine; oriunde punea el mâna, puneai Dumnezeu mila.

Și era bine văzut la curtea lui vodă. Nu că doară era vreomă mare de dânsul. Erași el, om ca toți oamenii; ci ia așa pentru că avea noroc.

De se auzea vrăjmașul dat năvală în țară, vodă chema îndată pe acest boier, îl trimitea asupra vrăjmașului și el, te miră cu ce terti puri, punea vrăjmașul pe goană și mântuia țara de nevoi.

Desei vea vreomă te pri vreomă limă, vodă porunca boierului să se ducă să vadă și să facă ce o ști el, numai să potolească nănia lui Dumnezeu. Și el, boierul, cum seducea, nu știu ce făcea el, nu știu ce dădea numai ce auzea că foametea cămolima s-aostiat, și iară se întorcea binele.

Avuțiile îi curgeau ca ploaia. Holdele de pe moșiile lui burdușeau pământul. Vitei se înmulțeau ca spuzași caiarba.

Stași semirași dânsul de atâtă noroc că zuse pe capul lui. Din pricina această începuse se îngrijora. Simțea el că n-are să țină mult așa.

Nevastași copiii îl mângâiauși voiau să-l scoatădin aceastăpărere; el însătăceși își căutade treabă.

Într-o zi sedusesăse scalde.El seuitasecu un inel de marepreț în deget,și nu știu cum făcu,că îi scăpănelul în apă.În loc săcadăla fund, inelul pluteape deasuprapei.El se cruci de aceastăînune, sedetedupă dânsul, îl apucăși îl băgăîn deget.

Atâtanorocnu semai văzuseEl zise:„Aceastăesteculmeanorocului. De aciîncolon-aresăfie bine demine.”Șiașafu. Pasămitenoroculși luase aletrei fuioarede la casalui, și pe-acți-e drumul.

Întorcându-săcasășpusenevesteși copiilor cei seîntâmplasăa gâră, apoile zise:

– Țineți-văbine, dragilorme, căatâtanorocn-aresățină mult. El trebuie să-șiîntoarcăojocul.

N-apucăsă-șisprăveasocăuvântulși deodatăsepomenicu nișteslujitori domnești,cari intrară la dânsul, și îi spuserăcă esteosânditla temniță, și cătoatăaverealui esteluatăpe seamadomniei.

Vru el săseducăla vodă,săseînțeleagăa cuvinte.Darcine îi mai dete pas!Puserăînănapedânsulslujitorii, îl legarăcobzăși îl duserăa pușcărie.

El, de nevoie,seînmăcu răbdareși suferitoateasprimiletrștei.

Nevastași copiii îi rămaserăpe drumuri.

Legăși ferecain închisoarealui, bietul boiernu maiștianiimic deai săi. Demâncarēi aducepăzitorul, numai pâineuscatăși apă.

Așteptael săfie scosla judecatăcasăsedezvinovăteascăîndcă seștia curatla inimă. Darfu uitat acolonu știu câttimp. El trăia acumnici cu viii, nici cu morții. Așteptadin minut în minut săfie dusla moarte.

În locdenevastași copii, împrejurul lui acumaveapăianjeniiînchisorii șișoareciiparefi luau din mânăși chiarbucățicade pâineuscatăce-iaducea. Părul,barbași unghiile îi crescuserăa la un om sălbatic.Sejigărisebietul om, denu-l mai cunoșteai.

De unde îi veniselui aceastăărgiedomnească?

Pizmașiil pârâserăa domnie că voisesă-șivândăpe domnul său, și căteși maicâte.Vodăcrezu,caun Vlăduțăceerael, și fărăa-l mai cerceta, porunci de-l aruncăla închisoareși nu-și mai aduseamintede el.

Trecusemultă vremeși boierul nu mai aveanădejdede scăpare.

Nevastăboierului, în timpul acestăumblasăși crucișiși curmezișserugă și debunși derău, și demareșidemic, și abia,abiajzbuti sădeaochii cu vodă.

Ea îi spusese ajunsurile în care se află ea și copiii ei, îi înșiră cu de-amănuntul slujbele făcute de bărbatul său țării, îl făcu să înțeleagă necazurile bietului om acolo în temniță, uitat de stăpânire, uitat de oameni și de Dumnezeu și îi ceru voie ca măcar să o lase să se ducă să-l vadă.

Voia o dobândi.

Și într-un suflet se dusese la închisoare la bărbatul său. Acolo dacă ajunsese, arăta pitacul lui vodă și porțile temniței îi se deschiseră.

Intrând, nu-și mai cunosc bărbatul: părul crescut și nepieptănat se împâslise pe capul lui. Barba îi ajunsese până aproape de brâu, mustățile îi stăla guralui ca un stuf; hainele de pe dânsul putreziseră sub dânsul o mână de paie și ș-alea mede, îi strujise trupul, de nu mai avea hal.

Boierul cum o văzu, o îmbrățișă și îi spusese aibă răbdare că Dumnezeu cearcă pe om, dar nu-l pedepsește așa îndelung. El o rugă să facă ce-o face, să-l aducă nițică varză acră, căciii selih nise înima de tot.

Nevastă-sa eduse iute pe la prieteni, pe la cunoscuți, să ceară varză, că cinici atât nu mai aveau cât să o cumpere și, dobândind o varză acră, o puse într-o oală și i-o duse bărbatului său. Stăndei de vorbă și mai îmbrăbătându-se unul pe altul, puse oală cu varză alături de el.

După ce vorbiră ce vorbiră, vru să mănânce și el nițică varză. Când colo, cesă vadă? Un șoricel dăduse în varză, și nici de dânsu nu avu parte.

Atunci începuse să mbească și zise nevastei să-l aducă un bărbier, casă-l radă și să-l tundă, căci acum s-ausfârșit toată necazurile și nevoile lor.

Încă vorbind, iată că vine temnicerul și îi spune că din mila domnească i se dă drumul de la închisoare.

Pasămite vodă, după rugăciunea muierei boierului, își aduse aminte de dânsul, oare când harnic și credincios luă în cercetare cu de-amăruntul toate învinovățiile ce i se aduseseră și încredință că pe nedreptă fost osândit, și porunci de-l scoase din temniță, îi dăte averile înapoi și îl puse iarăși în cinstea din care îl dăse jos.

Când binele ajungela culme, să te aștepti la rău; când răul trece peste măsură firi, să te aștepti la bine.

Tinerețe fără bătrânețe și viață fără de moarte

A fost odată ca niciodată, păden-ar fi, nu s-ar mai povesti, decând făcea ploșorul pereși răchitamicșunele de când se băteau rșii în coade; de când seluau de gâtlupii cu mieii de sesărutau, înfrățindu-se, decând se potcoveașuricele la un picior cu nouăzeci și nouă de ocade fier și s-arunca în slavacerului de ne aduce povești;

*Decând scriamuscașeperete,
Mai mincinosinenu crede.*

A fost odată un împărat mare și o împărăteasă, mândotineri și frumoși, și, voind să aibă copii, a făcut de mai multe ori tot ce trebuia să facă pentru această umblat pe la vraci și filosofi, ca să cautela steleși să le ghicească dacă o să facă copii; dar în zadar. În sfârșit, auzind împăratul că estela un sat, aproape un unchiaș dibaci, a trimis să-l cheme; dar el răspunse trimișilor că: cine are trebuință, să vie la dânsul. S-a ausculat deci împăratul și împărăteasa, luând cu dânsii vro câțiva boieri mari, ostași și slujitori, s-a dus la unchiaș acasă Unchiașul, cum i-a văzut de departe, a ieșit să-i întâmpineși totodatăle-azis:

– Bine ați venit sănătoși dar ce umbli, împărate, să aflați? Dorința ce ai o să-ți aducă în tristare.

– Eunu am venit să te întreb:asta zise împăratul, ci, dacă ai ceva de acuri care să ne facă să avem copii, să-midai.

– Am, răspunse unchiașul; dar numai un copil o să faceți. El o să fie Făt-Frumos și drăgăstos și parte n-o să aveți de el. Luând împăratul și împărăteasa acurile și au întors vesela palat și peste câteva zile împărăteasa s-a simțit însărcinată. Toată împărăția și toată curtea și toți slujitorii s-au veselit de această întâmplare.

Mai-nainte însă de a veni ceasul nașterii, copilul se puse pe un plâns, de n-a putut nici un vrac să-l împace. Atunci împăratul a început să-i făgăduiască toate bunurile din lume, dărnici așa-n-a fost cu puțință să-l facă să tacă.

– Taci, dragul tatei, zice împăratul, că ți-o da împărăția cutare sau cutare; taci, fiule, că ți-o da de soție pe cutare sau cutare fată de împărat, și altele multe d-aldeasta în sfârșit, dacă văzuși văzucă nu tace, îi mai zise: taci, fătul meu, că ți-o da Tinerețea fără bătrânețe și viață fără de moarte.

Atunci, copilul tăcu și se născu iar slujitorii deteră în timpine și în surle și în toată împărăția se înu veselie mare o săptămână întreagă.

De ce crește copilul, d-acee a se face mai isteț și mai îndrăzneț. Îl deteră pe la școli și filosofi, și toate învățăturile pe care alți copii le învăța într-un an, el le învăța într-o lună, astfel încât împăratul murea și în via de bucurie. Toată împărăția se făleacă o să aibă un împărat înțelept și procopsit ca Solomon împărat. De la o vreme încoace însă, nu știu ce avea, că era tot galeș trist și dus pe gânduri. Iar când fuse într-o zi, tocmai când copilul împlinea cincisprezeceni și împăratul se află la masă cu toți boierii și slujbașii împărăției și se cheftuiau, seculă Făt-Frumos și zise:

– Tată, a venit vremea să-midai ceea ce mi-ai făgăduit la naștere.

Auzind această împăratul s-a întristat foarte și i-a zis:

– Dar bine, fiule, de unde pot eu să-ți dau un astfel de lucru nemaiauzit? Și dacă ți-am făgăduit atunci, a fost numai ca să te împac.

– Dacă tu, tată, nu poți să-midai, apoi sunt nevoiți să cutreier toată lumea până voi găsi făgăduința pentru care m-am născut.

Atunci toți boierii și împăratul deteră în genunchi, cu rugăciune să nu părăsească împărăția fiindcă, zicea boierii:

– Tată tău de aci înainte bătrân, și o să te rădicăm pe tine în scaun, și avem să-ți aducem cea mai frumoasă împărăteasă de sub soare de soție.

Dar n-a fost putință să-l întorcă din hotărârea sa, rămânând statornic ca o piatră în vorbele lui; iar tată-său dacă văzuși văzu, îi dete voie și puse la cale să-l gătească de drum merinde și tot ce-i trebuia.

Apoi, Făt-Frumos se duse în grajdurile împărătești unde era cea mai frumoasă armăsar din toată împărăția, casă-și aleagă unul; dar, cum punea mână și apuca pe câte unul de coadă, îi trântea, și astfel toți caii căzură. În sfârșit, tocmai când era să iasă, își mai aruncă ochii o dată prin grajd și, zărind într-un colț un cal răpciugos și bubos și slab, seduceși la dânsul; iar când puse mână pe coada lui, el își întoarce capul și zise:

– Ce poruncești, stăpâne? Mulțumesc lui Dumnezeu că mi-a ajutat să ajung ca să mai puie mână pe mine un voinic.

Și înțepenindu-și picioarele, rămase drept ca lumânarea. Atunci Făt-Frumos spuse ce avea de gând să facă și calul îi zise:

– Ca să ajung la dorința ta, trebuie să ceri de la tată-tău paloșul, sulita, arcul, tolba cu săgeți și hainele ce le purta el când era flăcău; iar pe mine să mă îngrijești cu înștiințarea șase săptămâni și orzul să mi-l dai fiert în lapte.

Cerând împăratului lucrurile ce-l povățuiseră, el a chemat prevătaful curții și i-a dat poruncă ca să-i deschidă toate tronurile cu haine spre a-și alege fiul său pe acelea care îi va plăcea. Făt-Frumos după ce răscolit trei zile și trei nopți, găsi în sfârșit, în fundul unui tron vechi, armele și hainele tată-său de când era flăcău, dar foarte ruginite. Se apucă înșușicu mâna lui să le curețe de rugină și, după șase săptămâni izbuti a face să lucească armele ca oglinda. Totodată îngriji și de cal, precum îi zise seel. Destulă muncă avu; dar fie, că izbuti.

Când au zicalul de la Făt-Frumos că hainele și armele sunt bine curățate și pregătite, dată se scutură și el, și toate bubele și răpciugă azurade pe dânsul și rămasă tot ca cum îl fătasemă-sa un cal gras, trupeș și cu patru aripi; văzându-l Făt-Frumos astfel, îi zise:

– De azi în trei zile plecăm.

– Să trăiești, stăpâne, sunt gata chiar azi, de poruncești și răspunsul.

A treia zi de dimineață, toată curtea și toată împărăția era plină de jale. Făt-Frumos îmbrăcă un viteaz, cu paloșul în mână, călare pe calul ce-și alesese și luă ziua bună de la împăratul, de la împărăteasa și de la toți boierii

ceimari și ceimici, dela ostași și dela toți slujitorii curții, care, cu lacrămile în ochi, îl rugau să se lase de a face călătoria aceasta ca nu carecumva să meargă pe pieire acului său; dar el, dând pîteni calului, ieși pe poartă ca vîntul, și după dînsul carăle cu merinde, cu bani și vreodouă sute de ostași, pe care-i orânduise împăratul ca să-l însoțească.

După ce trecu afară de împărăția tatălui său și ajunse în pustietate, Făt-Frumos și împărți toată avuția pe la ostași, luându-și ziua bună, îi trimise înapoi, oprindu-și pentru dînsul merinde numai cât a putut duce calul. Și apucînd calea către răsărit, s-a dus, s-a dus, s-a dus, trei zile și trei nopți, pînă ce ajunse la o câmpie întinsă, unde era o mulțime de oase de oameni.

Stîndu-se odihnească își zise calul:

– Să știi, stăpâne, că aici sunt pe moșia unei Gheonoaie care e atât de rea, încât nimeni nu calcă pe moșia ei, fără să fie omorât. A fost și ea femeie catoate femeile, dar blestemul părinților pe care nu-i ascultăci îi tot necăjea, a făcut-o să fie Gheonoaie în clipa aceasta: stecu copiii ei, dar mâine, în pădurea ce o vezi, o s-o întâlnim venind să te prăpădească; grozavă de mare: dară să nu te sperii, ci să fii gata cu arcul ca să o săgetezi iar paloșul și sulița să le ții la îndemână ca să te slujească dînsul, cînd va fi de trebuință.

Sedeterăse odihnă; dar pîndeacînd unul cînd altul.

A doua zi, cînd se revărsă zorile, ei se pregăteau să treacă pădurea. Făt-Frumos nșelă și înfrînă calul, și chingăo strîns mai mult decît altă dată, și porni; cînd, auzio ciocănitură groznică. Atunci calul îi zise:

– Ține-te, stăpâne, gata, că iată se apropie Gheonoaia.

Și cînd venea, nene, doboră copacii: așade iute mergea iar calul se urcă ca vîntul pînă cam deasupra ei și Făt-Frumos luă un picior cu săgeata și, cînd era gata o lovi cu a doua săgeată, strigă ea:

– Stăi, Făt-Frumos, că nu-ți fac nimic!

Și văzînd că nu o crede, îi dete în scrisu sîngelui său.

– Să-ți trăiască calul, Făt-Frumos, mai zise ea, ca un năzdrăvan: ce este, că cîde nu era el, te mîncam fript; acum în săm-ai mîncat tu pe mine; să știi că pînă azi nici un muritor n-a cutezat să calce hotarele mele pînă la cea; că ți va ne buni cares-au în cumesa o faced-abia au ajuns pînă în câmpia unde ai văzut oasele multe.

Se duseră acasă la dânsa, unde Gheonoia ospătăpe Făt-Frumos, și-l omeni ca p-un călător. Dar pe când se aflau la masă și se chefuiau, iară Gheonoia gemea de durere, deodată el îi scoase piciorul pe care îl păstra în traistă, i-l pusela loc și îndată se vindecă. Gheonoia de bucurie, ținu masă trei zile d-a rândul și ruga pe Făt-Frumos să-și aleagă de soție pe una din cele trei fete ce avea frumoase ca niște zâne; el însă nu voi, ci îi spuse curat că ăuta; atunci ea îi zise:

– Cu calul care îl ai și cu vitejia ta, crezcă ai să izbutești.

După trei zile, se pregătiră de drum și porni. Merse Făt-Frumos merse și iar merse, cale lungă și mai lungă; dară când fu de trecu peste hotarele Gheonoia ieșiră de o câmpie frumoasă pe de o parte cu iarba înflorită, iar pe de altă parte pârliță. Atunci el întrebă pe cal:

– De ce este iarba pârliță?

Și calul îi răspunse:

– Aici sunt pe moșia unei Scorpii, sorăcu Gheonoia de rele cesunt, nu pot să trăiască la un loc; blestemu părinților le-a ajuns, și d-aia s-au făcut lighioi, așa precum le vezi; vrăjmașii dor egroznică nevoie de cap, vor să-și răpească una de la alta pământ; când Scorpia este necăjită rău, varsă foc și smoală și vede că a avut vro ceartă cu soră-sa, viind s-o gonească pe tărâmul ei, a pârliț iarba pe unde a trecut; ea este mai rea decât soră-sa și are trei capete. Să ne odihnim puțin, stăpâne și mâine dis-de-dimineață să fim gata.

A doua zi se pregătiră, ca și când ajunseseră Gheonoia și porniră. Când, auziră un urlat și o vâjietură, cum nu mai auziseră până atunci!

– Fii gata, stăpâne, că iată se apropie zgripsoroi ca le Scorpie.

Scorpia cu o falcă în cerșii cu alta în pământ și vărsând lăcări, se apropia cavântul de iute; iară calul se urcă repede ca săgeată până cam deasupra și se lăsă asupra ei cam pe de o parte Făt-Frumos săgetă și îi zbură un cap; când erasă i mai ia un cap, Scorpia se rugă cu lacrimi ca să o ierte, că nu-i face nimic și, ca să-l încredințeze de înscrisu sângelui. Scorpia ospătăpe Făt-Frumos și mai și decât Gheonoia iară el îi dete și dânsul înapoia capul ce i-l luase cu săgeata care le selipi îndată cum îl pusela loc, și după trei zile plecară mai departe.

Trecând și peste hotarele Scorpiei, se duseră, se duseră și iară se mai duseră, până ce ajunseră la un câmp numai de flori și unde era numai

primăvară,fiecare floare era cu deosebire le mândră și cu un miros dulce, de te îmbăta; trăgea un vânt și oricare abia adia. Aicea stătură ei să se odihnească iară calul îi zise:

– Trecurăm cum trecurăm până aci, stăpâne mai avem un hop: avem să dăm peste o primejdie mare; și, dacă ne-o ajută Dumnezeu să scăpăm și de dânsa apoi suntem în via. Mai-nainte de aci este palatul unde locuiește Tinerețea fără bătrânețe și viață fără de moarte. Această casă este înconjurată cu o pădure deasă și înaltă, unde stau toate fiarele cele mai sălbatice din lume; ziua și noaptea zăcesc cu neadormire și sunt multe foarte; cu dânsele nu este chip de a te bate; și ca să trecem prin păduree peste poarte, noi însă să ne silim, dacă om putea, să sărim pe deasupra.

După ce se odihni ră vreo două zile, se pregăti iarăși; atunci calul, ținându-și răsuflarea zise:

– Stăpâne strânge chingă cât poți de mult, și, încălecându-te ții bine și în scări, și de coama ei picioarele să le ții lipite pe lângă suportioara mea, ca să nu mă zăticnești în zborul meu.

Seurcă, făcând probă, și într-un minut fu aproape de pădure.

– Stăpâne mai zise calul, acum e timpul când se dă de mâncare fiarălor pădurei și sunt adunate toate în curte; să trecem.

– Să trecem, răspunse Făt-Frumos și Dumnezeu să se îndure de noi.

Seurcă ră în sus și văzu ră palatul strălucind astfel, de la soare te puteai uita, dar la dânsul ba. Trecură pe deasupra pădurii și, tocmai când era ușa selase în jos la scara palatului, d-abia, d-abia atinse cu piciorul vârful unui copac și doborâtă oătă pădurea se puse în mișcare și urlau dobitoacele de ți se făcea părul măciucă pe cap. Se grăbi ră de selă să ră în jos; și denu era doamna palatului afară, dând de mâncare puilor ei (căci așa numeaua ei lighioanele din pădure), îi prăpădea negreșit.

Mai mult de bucurie că au venit, îi scăpă ea; că cinu mai văzuse până atunci suflet de om pe la dânsa. Opri pe dobitoacele în blânzi și le trimise la locul lor. Stăpâne ră o zână înaltă, suptărică și drăgălașă și frumoasă nevoie mare! Cum o văzu Făt-Frumos, ră mase în cremenit. Dară ea, uitându-se cu milă la dânsul, îi zise:

– Bine ai venit, Făt-Frumos. Ce cauți pe aici?

– Căutăm, zise el, Tinerețea fără bătrânețe și viață fără de moarte.

– Dacă cauți ceea ce ziseși, aci este.

Atunci descălicăși intră în palat. Acolo găsi încă două femei, una ca alta de tinere; era surorile cele mai mari. El începu să mulțumească zânei pentru că l-a scăpat de primejdie; iară ele, de bucurie, gătiră o cină plăcută și numai în vase de aur. Calului îi dete drumul să pască pe unde va voi dânsul; pe urmă îi făcură cunoscuțit tuturor lighioanelor, de puteau umbla în tihnă prin pădure.

Femeile îl rugară să locuiască de aci înainte cu dânsul, căci ziceau că li se urăse șezând tot singurele; iară el nu așteptă să-i mai zică o dată, ci primi cu toată mulțumirea, ca unul ce aceeași căuta.

Încet, încet, se deprinseră înii cu alții, își spusă storiile și cepăți până să ajungă la dânsuși nu după multă vreme se și însoți cu fata cea mai mică. La însoțirea lor, stăpânele casei deteră voiesă merge prin toate locurile de primprejur, pe unde va voi; numai pe o vale, pe care-i o și arătară, îi ziseră să nu merge, că cinu va fi bine de el; și-i și spuseră că acea vale se numea Valea Plângerii.

Petre cu acolo vreme uitată, fără a prinde de veste fiindcă rămăsese tot așa de tânăr, ca și când venise. Trece prin pădure, fără să-l doară măcar capul. Se desfătă în palaturile cele aurite, trăia în pace și în liniște cu soția și cumnatele sale, se bucura de frumusețea florilor și de dulceața și curățenia aerului, ca un fericit. Leșea de se la vânătoare dar, într-o zi, seluă după un iepure, de teo săgeată dete două și nu-l nimeri; supărat, alergă după el și dete și cu a treia săgeată, cu care îl și nimeri; dară nefericitul, în învălmășeală, nu băgase de seamă, alergând după iepure, trecuse în Valea Plângerii.

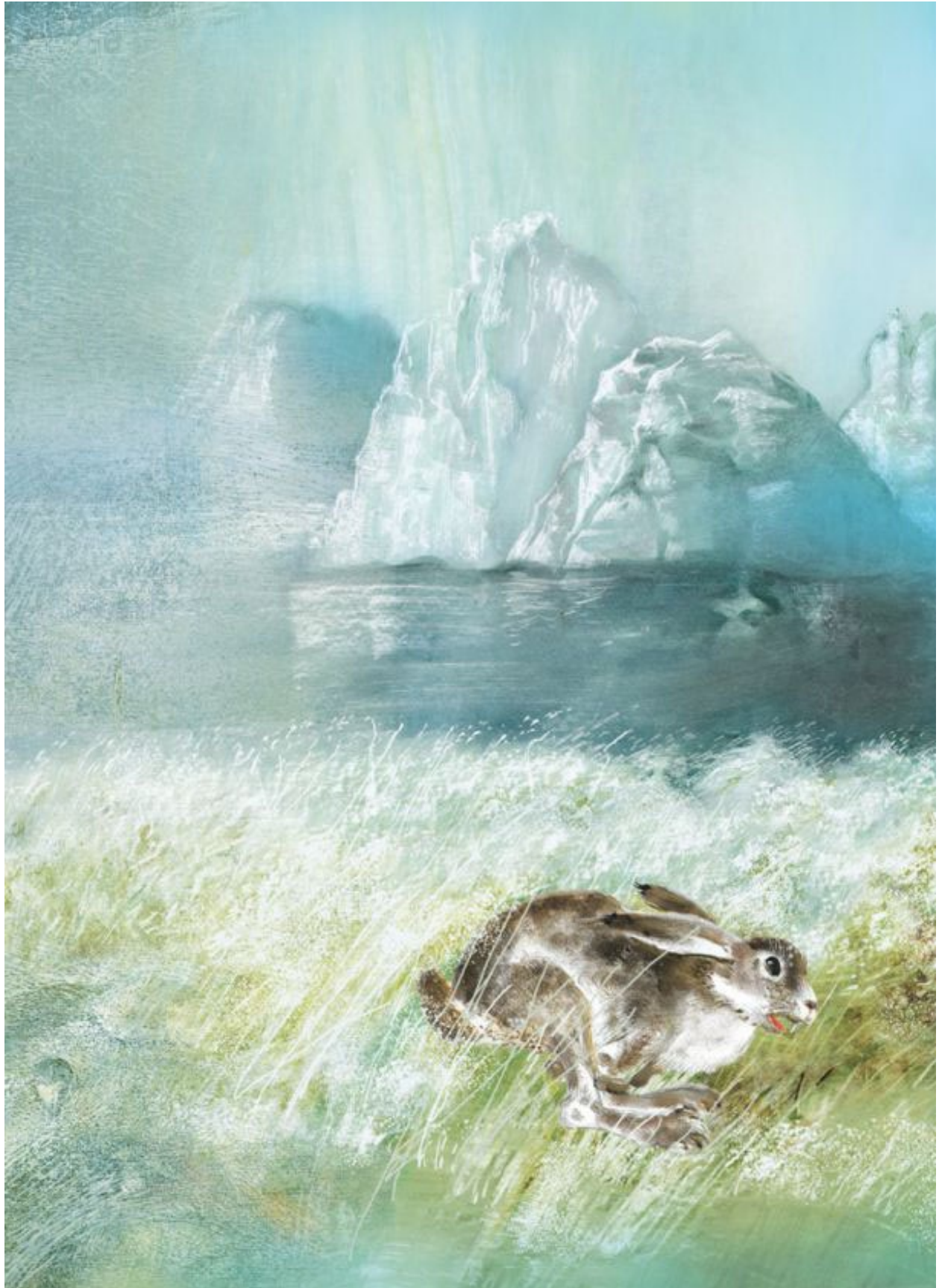
Luând iepurile, se întorcea acasă când, cesă vezi de o dată, îl apucă un dor de tată-său și de mamă-sa. Nu cuteză să spuie femeilor mamei sale; dară ele îl cunoscuseră după înfrigurare și neodihnă ce vede într-însul.

– Ai trecut, nefericite! în Valea Plângerii? îi ziseră ele, cu totul speriate.

– Am trecut, dragelenele, fără ca să fi voit să facă stăneghiobie și acum mă topesc de-a-n picioarele de dorul părinților mei, însă și de voi nu mă îndur ca să vă părăsesc. Sunt de mai multe zile cu voi și n-am să mă plâng de nicio mahnire. Mă voi duce dară să-mi mai văd o dată părinții și apoi m-oi întoarce, ca să nu mă mai duc niciodată.

– Nu ne părăsi, iubite! părinții tăi nu mai trăiesc de sute de ani, și chiar tu, ducându-te, ne temem că nu te vei mai întoarce, rămâi cu noi: că cine zice gândul că vei pieri.

Toate rugăciunile celor trei femei, precum și ale calului, n-au fost în stare să-i potolească dorul părinților, care-l scapă de-a-ntregul. În cele mai de pe urmă, calul îi zise:

– Dacă nu vrei să mă ascuți, stăpâne, priceți-seva întâmpla, să știi că numai tu ești de vină. Am să-ți spui o vorbă și, dacă vei primi tocmeala mea, te duc înapoi.

– Primesc ziseel cu toată mulțumirea, spune-o!

– Cum vom ajunge la palatul tatălui tău, să te las jos și eu să mă întorc, de vei voi să rămână mâncărul ceas.

– Așa să fie, ziseel.

Se pregătiră de plecare și îmbrățișară cu femeile și, după ce-și luară ziua bună unul de la altul, porni, lăsându-le suspinându-se cu lacrimile în ochi. Ajunseră în locurile unde era moșia Scorpiei, acolo găsiră seară pe pădurile schimbaseră în câmpii; întrebă preunii și prealții despre Scorpie și locuința ei; dar îi răspunseră că bunii lor auziseră de la străbunii lor povestindu-se de asemenea fapte acurii.

– Cum se poate un așa lucru? zisea Făt-Frumos mai alaltăieri am trecut pe aici; și spune dot ce știa.

Locuitorii râdeau de dânsul, ca de unul ce ai urează să-l visează deștept, iară el, supărat, plecă înainte, fără a băga de seamă că barba și părul îi albise.

Ajunzându-lă moșia Gheonoaiei făcu întrebări ca și la moșia Scorpiei, și primi asemenea răspunsuri. Nu se putea domiri el: cum de în câteva zile s-a schimbat astfel locurile? Și iarăși supărat, plecă cu barba albă până la brâu, simțind că îi cam tremura picioarele și ajunsă la împărăția tatăne-său. Aici alți oameni altele orășe și cele vechi erau schimbate și nenu le mai cunoștea. În cele mai de pe urmă, ajunsă la palaturile în care se născuse Cum se dete jos, calul îi sărută mâna și îi zise:

– Rămă sănătos stăpâne, că eu mă întorc de unde am plecat. Dacă poțezi să mergi și d-ta, în calea dată și ai dem!

– Du-te sănătos că și eu nădăduiesc să mă întorc pestecurând.

Calul plecă ca săgeata de iute.

Văzând palaturile dărămate și cu buruieni crescute pe dănsale pfta și, cu lacrimi în ochi, cătasă-și aducă aminte că erau odată de luminate aste palaturi și cum și-a petrecut copilăria în ele; ocoli de vreo două-trei ori, cercetând fiecare cămară, fiecare colțuleț ce-i aducea aminte cele trecute; grajdul în care găsisese calul; se pogorî apoi în pivniță, gârliciul căreia se astupase de dărămurile căzute.

Căutând într-o parte și în alta, cu barba albă până la genuchi ridicându-și pleoapele ochilor cu mâinile și abia umblând, nu găsidecâtun tron odorogit; îl deschise dară în el nimic nu găsi: ridică capacul chichiței, și un glas slăbănog îi zise:

– Bineai venit, că de mai întârzi ai, și eu mă prăpădeam.

O palmă îi trase Moartea lui, care se uscă de se făcuse cârlig în chichiță, și căzu mort, și îndată se și făcu țărână.

Iar eu încă le cap-o șeași vă spuse idume nevoastră șă.

